

OCHII LUI ARGUS

Centrul Român de Politici Europene (CRPE) a organizat, săptămâna trecută, la Universitatea din București, conferința *Dezinformările antieuropene în România – impact și audiențe, actorii și rețele de fake news*. Evenimentul a reunit mai mulți actori din spațiul mediatic autohton, care au analizat principalele teme ale dezinformării care circulă în România.

Dorin Luca
dorin.luca@presamil.ro

Bianca Toma, de la CRPE, a prezentat o analiză recentă despre impactul celor mai circulante narațiuni antieuropene din spațiul online românesc și despre actorii care le propagă. Iulia Stănoiu, de la *context.ro*, a vorbit despre *Rețeaua minciunilor* – o serie de investigații tehnice despre actorii care răspândesc în spațiul public propaganda pro-Kremlin, conspirațiile și dezinformările. Ana Mocanu, reprezentantă a *Funky Citizens* și *factual.ro*, a prezentat o cercetare despre narativele anti-Occident și anti-NATO din ultimii ani și despre provocările din domeniul *fact-checking*-ului, iar Răzvan Chiruță, editor coordonator *PRESShub* România, a prezentat un experiment propriu din lupta contra dezinformării prin intermediul clipurilor video scurte pentru *TikTok*, *Instagram* și *Facebook*. Activitatea a beneficiat și de contribuțiile lui Bogdan Oprea, de la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării a Universității din București, și de ale lui Octavian Popa, de la Directoratul Național de Securitate Cibernetică.

Studiul prezentat de Bianca Toma include o analiză, pe durata unui an (aprilie 2022 - aprilie 2023), a cinci narațiuni antieuropene.

Aberații despre controlul populației

Una dintre dezinformările cuprinse în analiză este cea despre moneda digitală și despre așa-zisul „control total al populației” prin intermediul ei. *Conspiraționiștii spun că portofelul digital/moneda digitală ar fi parte dintr-un „sistem de supraveghere total și permanent asupra fiecărei persoane” „dacă nu îl ai vei muri de foame” sau, precum certificatul verde, ar fi folosit ca să „constrângă oamenii” ori să limiteze anumite libertăți, se arată în studiu. O altă dezinformare derivată, dar analizată separat, este cea din jurul identității digitale europene (eID), conform căreia prin identitatea digitală (și derivatele sale, portofelul digital, moneda digitală) se dorește „controlul digital total al oamenilor”, „vom trăi într-o închisoare în aer liber” „vom ajunge sclavi digitali” „dacă nu te supui unor reguli (n.a. ale globaliștilor) nu mai ai drepturi”.*

De fapt, eID și portofelul digital aferent vor fi aplicații pe telefoane mobile pentru a permite accesul universal al persoanelor și al întreprinderilor la identificarea și autentificarea electronică securizată și fiabilă, se arată pe site-ul Consiliului

Impactul dezinformărilor antieuropene

UE. Cetățenii europeni vor avea acces mai ușor la servicii publice sau private online, în orice țară europeană. Totuși, în România, în spațiul public, s-au rostogolit mai mult falsuri pe marginea acestui subiect. Falsurile despre moneda digitală au general 7.518 apariții (4.463 în social media, 2.985 în presa scrisă și restul la TV și radio), cel mai mare impact avându-l postările de pe *Facebook* (63,2%), iar identitatea digitală a dus la apariția altor 3.937 de articole și postări (2.354 pe rețele sociale, 1.552 în presa scrisă, 31 la TV și radio). 11% din public pare să fie de acord cu falsul în privința monedei digitale ca metodă de control și 19% cu ideea că identitatea digitală ne va controla. Nu sunt procente foarte mari, însă trebuie menționat că mai mult de 60% din public are atitudini neutre.

Ne vom trezi, dacă vom avea de reglementat identitatea digitală sau vom avea de introdus portofelul digital, cu o rezistență fantastică, afirmă Bianca Toma. Pe de o parte, actorii vocali pe marginea acestui subiect spun că situația nu arată deloc bine, iar pe de altă parte avem o absență a discursului pur informativ. Este nevoie de voci care doar să explice, atât. Așadar, care au fost influențerii pe acest subiect în ultimul an? Cristian Terheș, europarlamentar care promovează idei antieuropene, Luis Lazarus-Zeus TV, Iosefina Pascal la Gold FM, un post al lui Cozmin Gușă care promovează aceste narrative, Gheorghe Piperea – avocat, George Simion – partidul AUR, România TV, un post TV care promovează acest tip

de discurs. De asemenea, *ActiveNews*, care pune lucrurile într-un context alarmist. În total, aceste voci însumează milioane de fani pe rețelele sociale și au generat milioane de interacțiuni pe marginea subiectelor identității și portofelului digital. Sunt doar principalii actori, nu ucid.

Uniunea Europeană NU ne obligă să mâncăm insecte

O altă narațiune falsă inclusă în studiul CRPE este cea care spune că UE ne obligă să mâncăm insecte (greieri, lăcuste, gândaci). Adevărul este că Uniunea Europeană a decis, în ianuarie 2023, aprobarea folosirii unor produse derivate din insecte pentru consumul uman, care vor fi etichetate corespunzător și nimeni NU va fi obligat să le consume dacă nu va dori. Studiul arată că decizia UE vine ca urmare a unor provocări majore cu care se confruntă lumea în prezent: schimbări climatice, insecuritatea alimentară, creșterea costului produselor animale și impactul puternic asupra mediului pe care îl are creșterea animalelor. Subiectul a generat 7.181 articole și apariții în presă sau online, 4.680 fiind în social media și restul în presă (scrisă, TV sau radio). Mass-media a avut un impact de 45,2%, *Facebook* – 38,7%, iar *TikTok* – 11,9%. Vocile care au promovat acest tip de narațiune au fost aceleași, doar că s-au remarcat și unele voci din politică și din presă care au

căutat să explice subiectul și să combată dezinformarea. Acestea din urmă au avut un impact important, dar totuși departe de puterea de diseminare pe care au avut-o conspiraționiștii. O analiză a sentimentului în rândul populației arată că puțin peste 32% dintre români cred că UE ne obligă să consumăm insecte și 55% au o atitudine neutră. Doar 12,5% din public știe sigur că este un fals.

Analiza Biancăi Toma a mai inclus narațiunea care spune că UE ne va obliga să mâncăm carne artificială. Adevărul este că autoritățile europene și organizațiile de mediu recomandă să reducem, pe cât putem, consumul de carne, din cauza impactului asupra mediului pe care îl are creșterea de animale. Subiectul fals a generat 1.781 de postări. O altă narațiune falsă este cea legată de „Orașul la 15 minute”, combătută anterior și în paginile ziarului nostru. *Conceptul, teoretizat de Carlos Moreno, profesor la Sorbona și inovator în domeniul urbanismului contemporan, presupune ca un oraș să fie astfel organizat încât, în fiecare zi, să poți găsi tot ceea ce ai nevoie la 15 minute de mers pe jos sau cu bicicleta față de casa ta, nota colegul nostru, Liviu Anghel. Dezinformarea s-a propagat, totuși, deși nu la fel de mult ca altele, pentru că au existat destule voci care au explicat despre ce este vorba cu adevărat.*

Studiul complet, cu date despre impact și concluzii, poate fi consultat la: <https://www.crpe.ro/ro/category/publicatii/> ■

